

31.5.2023

Oikeusministeriö

LsN Jari Salila

Lausuntopyyntöne vesilain tarkistaminen; työryhmän mietintö

Ympäristöministeriön lausunto

Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa työryhmän mietinnöstä vesilain tarkistamiseksi. Hanke on osa toimenpidekokonaisuutta, joiden tarkoituksena on elvyttää kansallisia vaelluskalakantoja. Toimet liittyvät laajempaan pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman tavoitteeseen pysäyttää luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen. Tavoitteena on tarkistaa vesilakia siten, että kalatalousvelvoite tai kalatalousmaksu voitaisiin jatkossa nykyistä helpommin liittää lainvoiman saaneeseen vesivoimalaitoksen lupaan, johon sellaista ei entuudestaan sisälly.

Yleistä

Ympäristöministeriö kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa, että ministeriö on ollut edustettuna mietinnön valmistelleessa työryhmässä.

Ympäristöministeriö pitää työryhmän mietintöä perusteltuna sekä kannattaa esitystä.

Muutamat tarkennukset mietintöön esitetään seuraavassa jaksossa. Tekniset havainnot tekstin viimeistelyyn on toimitettu suoraan vastuuvastuunvalmistelijalle.

EU:n komission palaute vesipuidedirektiivin osalta ja avoinna olevat vuoropuhelut

Kuten mietinnössä (s. 14) jo todetaan, EU:n komissio on Suomen vesienhoitosuunnitelmia koskevassa palautteessaan kiinnittänyt huomiota vesipuidedirektiivin vaatimuksiin muun ohella ekologisen virtaaman määrittämisestä ja vesivoimalaitosten lupien ajantasaistamisesta. Nämä luovat osaltaan painetta vesilain mukaisten lupien tarkistamista koskevan sääntelyn tarkistamiseen nyt ehdotettua laajemmin. Tästä syystä nollevelvoitelaitosten lupamääräyksien tarkistamisen yhteydessä olisi tarpeen arvioida virtaama, joka mahdollistaa hyvän ekologisen tilan saavuttamisen.

Ehdotettu muutos olisi osa vesilupien tarkistamista, jota EU:n komission palaute Suomelta edellyttäisi.

Lisäksi vireillä on EU:n vesipuidedirektiivin toimeenpanon osalta kaksi vuoropuhelua EU:n komission ja Suomen välillä. Näissä keskusteluissa mukana

on muun muassa vesipuitedirektiivissä asetettujen tavoitteiden huomioon ottamisen varmistaminen lupamenettelyissä.

Puhevalta nollavelvoitelaitoksen lupamääräyksen tarkistamista koskevassa asiassa

Työryhmä on esittänyt nollavelvoitelaitoksen lupamääräysten tarkistamista koskevassa asiassa vireillepano-oikeutta kalatalousviranomaiselle (elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen elinkeinot, työvoima ja osaaminen -vastuualue). Työryhmän keskustelussa on ollut esillä lisäksi vaihtoehto, jossa asian vireillepano-oikeus olisi myös vesilain mukaisella valtion valvontaviranomaisella.

Ympäristöministeriö kannattaa mietinnössä (s. 27) esitettyä näkemystä, että kysymystä vesilain yleisen valvontaviranomaisen rinnakkaisesta puhevallasta tulisi kuitenkin tarkastella jatkovalmistelussa.

Ehdotettu lunastuspykälä VL 2:13 b

Jatkovalmistelussa on tarpeen huomioida ehdotetun vesilain 2 luvun 13 b §:n tarpeellisuus ja vaikutukset. Voimassa oleva lunastuslaki mahdollistaa jo nykytilassa voimallaitoksen lunastamisen yleiseen tarpeeseen. Olisiko vaikutuksena se, että kannustin vapaaehtoisin kauppoihin ja sopimuksiin vähenee. Odotetaanko alueella/kohteessa valtion väliintuloa, mikä voi vaikuttaa myös toiminnanharjoittajan hintaodotuksiin.

Esityksessä ei ole kuvattu, kuka hoitaisi asiaa kalatalousviranomaisen lunastuksen jälkeen. Vesivoimallaitoksen lunastus koskisi paitsi voimallaitos- ja patorakenteita myös vesilain mukaista säännöstelylupaa sekä maa-alueita. Käsitteemme mukaan samalla valtiolle siirtyisivät myös luvan mukaiset vastuut säännöstelytoiminnasta ja voimallaitosrakenteiden ylläpidosta. Vaikutuksissa tulisi arvioida myös sitä, voiko valtiolle aiheutua vesistön kunnostuskustannuksia lunastuksen lisäksi.

Perustelujen täydentäminen

Viittaukset vesipuitedirektiiviin olisi poikkeusten osalta korvattavissa viittauksilla kansalliseen lakiin.

Vesilain 3 luvun 21 §:n 2 mom. yksityiskohtaisia perusteluja (s. 35) tulisi mahdollisuuksien mukaan pyrkiä vielä täydentämään myös korvauksen sovittelua koskevan säännöksen osalta.

Ylijohtaja

Tarja Haaranen

Lainsäädäntöneuvos

Erja Werdi

VN/335/2019-YM-82

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: